

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 47:

Forslag til folketingsbeslutning om at fjerne pårørendes adgang til at modsætte sig en afdøds skriftlige bestemmelse om organdonation.

Af Jørgen Winther (V), Henriette Kjær (KF) og Birthe Skaarup (DF) m.fl.
(Fremsat 23/11 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Sundhedsministeren (Carsten Koch):

Venstre tager op, og det er et stadig tilbagevendende spørgsmål, hvorvidt det er korrekt at tage det hensyn til de efterladte, som en vetoret, om jeg så må sige, vedrørende organdonation er udtryk for. Spørgsmålet har tidligere været rejst både fra et retssikkerhedssynspunkt og ud fra et ønske om at sikre så stort et antal organer som muligt til transplantation – et ønske, som jeg tror alle de tilstedeværende har.

Det er et både væsentligt og vanskeligt emne, Venstre tager op, og det er et stadig tilbagevendende spørgsmål, hvorvidt det er korrekt at tage det hensyn til de efterladte, som en vetoret, om jeg så må sige, vedrørende organdonation er udtryk for. Spørgsmålet har tidligere været rejst både fra et retssikkerhedssynspunkt og ud fra et ønske om at sikre så stort et antal organer som muligt til transplantation – et ønske, som jeg tror alle de tilstedeværende har.

At pårørende kan sige nej til organdonation, selv om den afdøde har sagt ja, er noget, som fra tid til anden vækker forundring hos personer, som har besluttet sig for at sige ja til organdonation. Det ville uden tvivl være nemmere for den enkelte at forstå, hvis afdødes eget ønske var eneafgørende for, om der foretages donation eller ej, og de pårørende ville blive fritaget for de vanskelige overvejelser i en i forvejen vanskelig situation.

Men betyder en vedtagelse af forslaget, at der bliver adgang til flere organer, og at de pårørende ingen indflydelse får på, hvorvidt der bliver tale om organdonation?

Med hensyn til det første spørgsmål, vedrørende flere organer, må vi konstatere, at det er uhyre sjældent, at organdonation fra personer, der er tilmeldt donorregistret, må opgives på grund af de pårørendes modstand.

Med hensyn til de pårørendes vetoret vil jeg godt indledningsvis præcisere, at den nugældende lov ikke giver de pårørende vetoret, men

at det fremgik af bemærkningerne til det oprindelige lovforslag, at man i overensstemmelse med hidtidig praksis og lægeetiske principper ville undlade donation i tilfælde, hvor de pårørende modsatte sig denne, skønt afdøde havde udtalt sig for den.

En sådan beslutning har baggrund i såvel moralske som etiske overvejelser, hvor man i givet fald vil komme til at stå over for spørgsmålet om, hvorvidt man – og det vil i dette tilfælde sige læger og sygeplejersker – skal påføre de pårørende lidelse for at effektuere en beslutning, som afdøde har taget. Det vil de fleste sygeplejersker og læger vige tilbage fra; det er der ingen tvivl om.

Endelig står vi tilbage med spørgsmålet om, hvorledes en ufravigelig regel på dette område overhovedet skal gennemtvinges. For man ønsker vel ikke, at politiet skal fjerne de pårørende, som er imod donation?

Min konklusion er derfor, at en vedtagelse af beslutningsforslaget ikke vil ændre på antallet af organer, som er til rådighed for donation. Hidtil har vi med oplysning til befolkningen prøvet at få så mange som muligt til at tage stilling til organdonation, og et vigtigt element i denne oplysningsindsats har været en opfordring til, at spørgsmålet om organdonation diskuteres med familiemedlemmer, så de ved, hvad afdødes holdning er, hvis de kommer til at stå i en situation, hvor de bliver spurgt. Hvis de pårørende på forhånd ved, at afdøde har truffet beslutning om at ville være donor, må det alt andet lige ventes at være lettere for de pårørende at acceptere tingenes tilstand, end hvis oplysningen modtages samtidig med, at et kært familiemedlem dør.

I forbindelse med debatten om organdonation har Sverige og de svenske transplantationsregler hyppigt været fremhævet. Det er imidlertid også i Sverige sådan, at afdødes pårørende informeres om afdødes ønsker, og såfremt de modsætter sig donation, vil denne formentlig ikke finde sted. Der er således i praksis ikke nogen forskel på de danske og de svenske regler.

Det Ethiske Råd har været inde på spørgsmålet i sin debatbog »Organdonation – informeret eller formodet samtykke«. Rådet var også inde på, at det nok generelt er sådan i de europæiske lande, at lovgivningerne ikke kan ses som fuldt dækkende for den måde, hvorpå spørgsmålet om samtykke håndteres i praksis.

Som vores lovgivning er nu, viser den på en afbalanceret måde respekt for både afdødes og de pårørendes holdninger vedrørende organ-donation. Det er den enkelte, som selv tager stilling til sin holdning til organdonation, samtidig med at de pårørende ikke afskæres fra at kunne modsætte sig en sådan. Det er dog kun i ganske få tilfælde, de pårørende modsætter sig afdødes ønske. Vores praksis med at lade de pårørende have vetoret er ikke forskellig fra praksis i Sverige, og endelig vil en ændret praksis kunne føre til uværdige situationer på sygehusene, som ingen af os vel ønsker.

Jeg finder af ovennævnte grunde ikke, at der er behov for at ændre lovgivningen som foreslået, og jeg kan således ikke anbefale Venstres forslag.

Holger Graversen (S):

Venstre ønsker med dette beslutningsforslag at forhindre pårørende i at ændre en afdøds ønsker om at donere organer bort.

Lad mig understrege med det samme, at Socialdemokratiet naturligvis er enig i, at pårørende ikke bør ændre et sådant tilkendegivet ønske. Men Venstres forslag løser ikke problemet med at skaffe flere organdonorer. For det første er der stort set ingen pårørende, der ændrer en afdøds ønsker om at være donor, jf. sundhedsministerens oplysninger, og for det andet er det svært at lovgive om folks følelser, specielt i den tragiske og ulykkelige situation, som opstår, når man mister et kært familiemedlem.

Hvis man virkelig fulgte Venstres forslag og vel at mærke ønskede, at forslaget også skulle overholdes konsekvent, synes jeg faktisk, vi har krav på, at Venstres ordfører svarer på følgende spørgsmål: Hvem skal i givet fald fjerne en hjernedød – typisk en ung mand fra en trafikulykke – fra dybt sørgende forældre, kone eller kæreste, som nægter at slippe vedkommende, selv om denne tidligere har givet tilsagn om at være donor? Hvilke midler vil man bruge? Hvor langt skal man gå? For os at se vil Venstres forslag bringe hospitalets sundhedspersonale i en helt uholdbar og uacceptabel situation.

Vi er helt enige med ministeren i, at det er oplysning og atter oplysning om problemet, det drejer sig om, og man kan så håbe, at mange flere vil drøfte problemet med familien, så den har en mere afklaret holdning, hvis ulykken skulle ske. Der skal også mere oplysning til om, hvad det vil sige at være hjernedød. Jeg tror

rent personligt, at mange stadig holder sig tilbage, fordi de ikke er helt sikre på, om man nu alligevel kan være sikker på, at lægerne er sikre på, at en person er hjernedød.

Ministeriet øger løbende denne almindelige oplysningsvirksomhed i samarbejde med amterne og patientforeningerne, især hjerte-/nyreforeningerne. Det er også nødvendigt med en øget indsats, må vi erkende, for der er for få, som tilmelder sig donorregistret eller bærer et skriftligt tilsagn på sig. Det er faktisk kun omkring 3 pct. af danskerne.

Jeg må også gøre opmærksom på, at Nyreforeningen er enig med os i vores holdning til sagen, så om end intentionerne er gode, må vi afvise forslaget.

Henriette Kjær (KF):

Når et menneske har valgt at donere sine organer, er det ofte sket efter svære overvejelser. Jeg havde da også selv en del tanker, da jeg satte mit kryds og tilmeldte mig som organdonor, og først senere har jeg talt med min familie om det og bedt dem om at respektere mit ønske, hvis det ulykkeligvis skulle blive aktuelt.

Andre snakker grundigt med deres familie, før de beslutter sig. Andre igen melder sig pr. instinkt, fordi de mener, det er rigtigt og næstekærligt at gøre det, mens andre igen tilmelder sig, fordi de gerne vil modtage, og derfor mener, at hvis man vil have, så man også være parat til at give.

Sådan har vi alle vores forskellige grunde til at melde os som organdonor, og når man nu netop har gjort sig sine overvejelser og har brugt tid på at overveje situationen, sætte kryds og gå i postkassen, altså kort sagt foretaget en aktiv handling, så mener jeg også, at vi bør respektere den beslutning, det enkelte menneske har taget.

Det er jo dybest set imod afdødes vilje, når pårørende omstøder en beslutning, afdøde ellers havde truffet, mens vedkommende var ved sine fulde fem. Derfor synes jeg, vi bør ændre loven, sådan at man fjerner pårørendes adgang til at modsætte sig en afdøds skriftlige bestemmelse om at være organdonor.

Der mangler organer i Danmark. Vi kunne redde mange liv, hvis vi havde organer nok. Nu skal vi senere diskutere, hvordan vi får flere donorer, men de, der allerede har tilmeldt sig, bør også kunne være sikre på, at man respekterer deres ønske om at bidrage til, at et andet

menneske kan fortsætte livet, når det ender for en selv.

Dette er min mening, og jeg repræsenterer også flertallet i den konservative gruppe, men jeg skal loyalt fremføre, at andre i gruppen har et andet syn på tingene. Nogle mener, at netop spørgsmålet om organdonation er et spørgsmål, som familien skal stå sammen om og være enig om, og strider det mod en mors følelser at skulle sende sin søn, der er erklæret hjernedød, på operationsbordet for at transplantere hans organer, ja så bør man respektere morens ønske.

Så vi stemmer ud fra, hvad vi hver især kan leve med. Der er dog enighed om, at de pårørende skal have bedre information om, hvad der kommer til at ske, når en pårørende har meldt sig som donor. At personalet hele tiden holder familien underrettet og sørger for at fortælle familien, hvad der rent praktisk skal ske, ligesom man ikke bør lade familier gå rundt i uvished om, hvad der skal ske med en pårørende. Beslutningen om eventuel transplantation skal træffes hurtigst muligt, men jeg ser meget gerne dette forslag vedtaget i respekt for afdødes vilje og til gavn for de dødeligt syge, der vil kunne skimte et nyt håb.

Anni Svanholt (SF):

Det er ikke ret lang tid siden, Folketinget behandlede præcis det samme forslag, der nu er til behandling i dag, nemlig den 20. maj 1999, og der er ikke fremkommet nye argumenter, der har ændret SF's holdning til det spørgsmål, så jeg vil henvise til det, der blev sagt i den tidligere debat.

SF's gruppe er frit stillet i denne sag, og der er dele af gruppen, der ønsker at støtte de tanker, der ligger i beslutningsforslaget, og der er dele af gruppen, der er afvisende, men der er fuld enighed i gruppen om, at når pårørende skal tage afsked med en døende, der har ønsket at være organdonor, så skal det ske på en ordentlig og værdig måde, så de pårørende reelt får mulighed for at tage afsked med deres kære, og der burde nok gøres en ekstra indsats for at sikre, at det finder sted i alle tilfælde.

Det er SF's holdning i denne her sag, og den er præcis, som den var i 1999.

Birthe Skaarup (DF):

Der er ingen tvivl om, at der gennem mange år har været stor mangel på organer her i landet. Det ser vi bl.a. rundt om i amterne, hvor man er

nødt til at lægge mennesker i dialysebehandling, netop fordi der er mangel på organer.

Ca. 200.000 danskere har faktisk givet tilladelse til, at deres organer transplanteres ved død, heraf nogle i begrænset omfang. Andre små 20.000 har til organdonorregistret oplyst, at de ikke ønsker at donere. Problemet er selvfølgelig, at mange afdøde, der har givet tilladelsen til at være organdonorer, ikke får deres ønske opfyldt, fordi de pårørende på et tidspunkt, hvor de står i en meget ulykkelig situation, ikke kan overskue et løfte, som de har givet.

Det er et problem med de pårørendes vetoret, men når man står i en situation som pårørende til en afdød, spiller der selvfølgelig etiske overvejelser ind. Man er i et stort dilemma, og man står i en situation, hvor man har store sjælekvaler.

Som medforslagsstillere ønsker i vi Dansk Folkeparti ikke, at det skal være tilladt at omstøde et andet menneskes beslutning. Man må respektere, hvad et menneske, der er ved sine fulde fem, har bestemt skriftligt før sin død. Og der må naturligvis for den enkelte også være fuldstændig sikkerhed for, at det ønske vil blive respekteret.

Dansk Folkeparti har på et tidspunkt rettet en skriftlig forespørgsel om, hvorvidt det kunne blive påført sygesikringskortet, om man vil være donor eller ej, og vi mener stadig væk, at det ville være en god idé. Vi har fået at vide, at det ville koste rigtig mange penge – ca. 25 mio. kr. – men på den anden side så synes vi, det er en meget god idé at få påført sygesikringskortet en påtegning, om man vil være donor eller ej. Og så skal det naturligvis respekteres.

Men tilbage til selve forslaget. Som medforslagsstillere håber vi, at andre partier også vil se velvilligt på det her i respekt for de afdøde.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

I dag, tror jeg, er der reception for den forhenværende formand for Etisk Råd, fru Linda Nielsen. Hun går af i dag og bliver erstattet af en ny formand. Hun sagde noget om det her på et tidspunkt. Hun sagde: Når man er død, har man ikke mere at skulle have sagt. Først tænkte jeg: Hvor kan ting dog siges enkelt om noget så svært som det her. Men det, hun mente, var jo, at så måtte det være op til de pårørende, om de ønskede noget andet. Det er dem, der skal leve videre med det, de har været igennem omkring dødsfaldet. Og det er jo også rigtigt.

Men selv om det ikke er så længe siden, forslaget var fremsat sidst, kan ting jo godt flytte sig lidt. Sådan er det heldigvis også i politik, så CD har haft en lang, god debat om dette meget svære spørgsmål, som er endt med, at flertallet givetvis vil tilslutte sig, at det bliver juridisk bindende.

Jeg tror ikke, jeg selv vil gøre det. Jo klogere man bliver på spørgsmålet, jo klogere bliver man også på pro et contra, på, hvad der egentlig sker i forløbet, hvordan det praktiske forløb er, hvordan man skal bære sig ad med det. Som hr. Holger Graversen sagde: Hvad gør man, når man kommer til at stå i den akutte situation ude på hospitalet, hvor portørerne hører i den ene ende af sengen og de pårørende i den anden? Kan man holde til det? Det er slet, slet ikke nemt det her.

Men vi bliver nødt til at gøre en indsats for at skaffe flere organer. Det tror jeg også ministeren gerne vil. Der var en god udsendelse i går på tv, der omhandlede organer. Det var en udsendelse fra USA, hvor man gennemgik historien. Det er ikke ret længe siden, det her ikke kunne lade sig gøre. Det var dr. Bernard, der var en af de første, der transplanterede et hjerte, og folk levede ikke ret længe efter. Siden er man blevet klogere, også medicinsk, så organer ikke udstødes, så derfor er der et stort behov.

Nu skal Sundhedsudvalget sammen med Forskningsudvalget holde en konference om serumtransplantation. Det er jo ikke uvæsentligt i denne sammenhæng, men det kan vare mange år, før man kan tro på, at man kan bruge organer fra dyr. Så foreløbig er det nødvendigt for os at skaffe de donorer, der skal til, så folk ikke dør i ventetiden.

Jeg selv er ikke overbevist endnu, men det er de fleste i gruppen. De ønsker, at der skal være et bindende tilsagn, og deres argument er, at det gør det nemmere for de efterladte. Det gør det nemmere for de efterladte, fordi man selv har taget beslutningen.

Næste beslutningsforslag nr. B 49 beskæftiger sig netop med spørgsmålet om at skaffe flere donorer, og det vil jeg gerne medvirke til. Jeg siger det nu, det er jeg nødt til på grund af tiden.

Morten Helveg Petersen (RV):

Det er et både vigtigt og meget vanskeligt emne, der tages op her igen. Som tidligere nævnt er der tale om en genfremsættelse af forslag om organdonation, og der er ikke sket noget, siden

vi behandlede emnet sidst, som har gjort, at vi har ændret standpunkt i Det Radikale Venstre.

Det er klart, det kan vække forundring hos personer, som har besluttet sig for at sige ja til organdonation, at pårørende efterfølgende kan sige nej til denne donation, selv om afdøde har sagt ja. Men det har vist sig, at det er sjældent, at organdonationer fra personer, der er tilmeldt donorregistret, opgives på grund af de pårørendes modstand.

I Det Radikale Venstre finder vi, at den hidtidige praksis og de gældende lægeetiske principper bunder i gode og realistiske, moralske såvel som etiske overvejelser, hvor man i givet fald vil komme til at stå over for spørgsmålet, om man – og det vil i det her tilfælde sige læger og sygeplejersker – skal påføre de pårørende lidelser for at gennemføre en beslutning, som afdøde har taget. Og det tror jeg nok at personalet vil betakke sig for. Det er svært at forestille sig de uværdige situationer, som det her i givet fald ville kunne give anledning til ude på afdelingerne. Det er bl.a. det, Etisk Råd har beskæftiget sig med i deres vurdering af dette spørgsmål, og det er noget, som er vigtigt i min personlige stillingtagen og også i Det Radikale Venstre som helhed.

Det er afgørende, at diskussionerne om organdonation tages ude i hjemmene, og vi er selvfølgelig også fulde af velvilje over for, at flere tilmelder sig donorregisteret. Men det er samtalen, det er diskussionen ude i hjemmene, der er det helt afgørende her.

Vi er i Det Radikale Venstre af den opfattelse, at vores nuværende lovgivning viser den fornødne respekt for såvel afdødes som de pårørendes holdninger vedrørende organdonation, og på den baggrund kan vi ikke støtte forslaget.

Jette Gottlieb (EL):

Enhedslistens ordfører på området kan ikke være til stede, så jeg vil fremføre følgende:

Enhedslisten er positivt stemt over for beslutningsforslaget. Vi mener, at enhver skal have ret til at bestemme over sin egen krop, og at det også bør gælde efter døden. Hvis den afdøde har udfyldt et organdonorkort, så skal vedkommendes ønske respekteres. Hele organdonorarbejdet bliver uden mening, hvis man ikke tager den enkelte beslutning alvorligt.

Men også vi er overbevist om, at der kan komme nogle gyselige situationer med konflikt mellem sundhedspersonale og pårørende. Og jeg mener, man bl.a. bør tage en diskussion om,

hvorvidt man kan forestille sig, at sundheds-personale kan blive retligt ansvarliggjort for ikke at have gennemtvunget en organdonation på grund af de pårørendes ønske. Hele den diskussion af den konflikt, der kan komme mellem pårørende og sundhedspersonale, mener jeg overhovedet ikke er løst med forslaget. Derfor mener jeg, der ligger et meget stort arbejde forude, hvis man skal nå frem til at få lavet et forslag, der kan gennemføres i den her sammenhæng.

Tove Videbæk (KRF):

Et familiemedlems død er altid et familieanliggende. Og mindet om det afdøde familiemedlem påvirkes meget af, om familien har mulighed for at tage afsked med deres kære på en ordentlig måde. Oplevelsen af en værdig død betyder meget for de pårørende.

Derfor er det også rimeligt og vigtigt, at de pårørende er indstillet på at leve med den afgørelse, som en afdød har truffet, enten det drejer sig om, at afdøde har besluttet at donere organer, eller afdøde har besluttet sig for ikke at gøre det. Ethvert menneske er i sin fulde ret til at disponere over såvel egen krop som egne organer.

Derfor bør det være den enkeltes suverænt selvstændige beslutning, om vedkommende vil donere organer eller ej. Hvis et myndigt menneske har skrevet under på at ville donere sine organer, skal denne underskrift regnes for lige så bindende som en underskrift i et testamente. Et testamente kan ikke uden videre omstødes af de efterladte. Et testamente vedrørende organer bør heller ikke kunne omstødes, men bør respekteres som afdødes sidste ønske, som afdødes testamente.

Samtidig med at mennesker melder sig som organdonorer, bør de selvfølgelig opfordres til at orientere og forberede deres pårørende, informere dem om, hvordan sagerne står, således at de pårørende ikke bliver forskrækkede og får lagt yderligere tyngde på den byrde og den sorg, som de føler i forbindelse med en pårørendes dødsfald.

Jeg er da også sikker på, at hvis et familiemedlem fornemmer, at resten af familien er imod eller bedrøvede over vedkommendes beslutning om at være organdonor, så vil vedkommende overveje sagen igen af hensyn til familien og herefter beslutte enten at stå fast og skriftligt melde sig som donor eller ombestem-

me sig. Familie og pårørende vil da være informeret og kan forberede sig på situationen.

Her vil jeg så tilføje, at jeg er enig med forslagsstillerne, for så vidt angår det skriftlige tilsagn, men et mundtligt tilsagn mener jeg derimod ikke at vi kan bruge til noget som helst i denne forbindelse.

Vi mener, at kun myndige mennesker, der medvidende, bevidst og ved deres fulde fem har besluttet sig for og skrevet under på, at de ønsker at donere deres organer, bør bruges som organdonorer. Med dette fritager man nemlig også pårørende for den traumatiske situation, det må være ved et dødsleje at skulle tage stilling til, om et døende familiemedlem, en far, en mor, en søn, en datter, skal være organdonor.

Man kunne også forestille sig situationer ved dødslejer, hvor familiemedlemmer ville være uenige og ved dødslejet ligefrem skændes frem og tilbage om forskellige meninger og om, hvis mening der er den rigtigste.

Disse tilfælde ønsker vi helt at eliminere og skåne familien for ved at sige, at kun vedkommendes eget skriftlige tilsagn kan regnes for et tilsagn om at være organdonor.

Så Kristeligt Folkeparti er enig med forslagsstillerne i, at den enkelte selv bør træffe den endegyldige beslutning, som skal respekteres, og derfor kan Kristeligt Folkeparti støtte beslutningsforslag nr. B 47.

Tom Behnke (FRI):

Ved behandlingen i sidste folketings-samling af et lignende forslag fra de samme forslagsstillere gav stort set alle partier ved den lejlighed udtryk for, at det egentlig var meget bedre, hvis det var sådan, at man kunne diskutere det forslag, som jeg havde fremsat tidligere. Derfor er jeg glad for, at når vi er færdige med denne debat, kommer vi til det forslag, som jeg har fremsat tidligere, og som er lidt mere omsiggribende, om jeg så må sige.

Men nu er det jo beslutningsforslag nr. B 47, vi behandler, som, om jeg så må sige, også er en del af mit forslag, og derfor støtter vi i Frihed 2000 naturligvis forslaget. Vi er i den slags spørgsmål frit stillet, men vi støtter alle forslag.

Udgangspunktet er for mit vedkommende, at det i mit tilfælde er min krop, vi taler om, og hvis jeg bestemmer mig for et eller andet med hensyn til organdonation, mens jeg er i live, så er det min klare opfattelse, at så har alle andre at respektere den beslutning, jeg har truffet,

mens jeg var i live. Når først man er død, kan man ikke længere træffe nogen beslutninger, og derfor må det være indlysende, at de beslutninger, man træffer, mens man er i live, også har virkning den dag, hvor man ikke er her længere.

Vi betragter det som et testamente, når man udfylder et donorkort, og det har jeg selv gjort. Jeg håber naturligvis, det aldrig bliver nødvendigt at sætte det i kraft, men sådan er det jo: Vi kan jo aldrig vide, hvad fremtiden bringer, og derfor har jeg på et tidligt tidspunkt taget stilling til, at jeg ønsker at være organdonor.

Jeg har gjort det af mange forskellige grunde. Jeg har bl.a. gjort det ud fra, jeg ved ikke, om man kan bruge så stort et ord som næstekærlighed til de mennesker, der desværre er så syge, at de har brug for organer. Jeg synes, at den dag, hvor jeg ikke længere har brug for mine organer, den dag, hvor jeg ikke længere er i live, vil jeg gerne have mulighed for, at de organer kan gøre gavn et andet sted.

Men jeg har også gjort det ud fra, at jeg ønsker at friholde min familie for det dilemma, det er at stå ved dødslejet og tage stilling til, om man vil være med til en transplantation eller ej. Det dilemma ønsker jeg at friholde min familie for, og derfor har jeg taget den beslutning, og jeg har meddelt min familie, at jeg har taget den beslutning, og at jeg naturligvis forventer, at de respekterer den.

I dag behøver de ikke at respektere den. Hvis beslutningsforslaget her vedtages, så skal de respektere min beslutning, og det ønsker jeg at de skal.

Derfor støtter vi beslutningsforslag nr. B 47.

Anden næstformand (Henning Grove):

Ordføreren for forslagsstillerne, hr. Jørgen Winther.

Jørgen Winther (V):

Vi er tre partier, der i fællesskab har fremsat dette forslag. Jeg vil gerne sige tak for de mange positive bemærkninger, der har været, og jeg vil gerne fremføre, at vi har haft debatten før, sådan som vi også alle sammen kan erindre.

I Venstres gruppe er vi også frit stillet, og der vil helt sikkert være et par enkelte, måske tre, der stemmer nej til det her forslag, men altså langt, langt den største del af Venstres folketingsgruppe vil stemme ja til forslaget.

Så har jeg med stor opmærksomhed lyttet til de forskellige ordførere, og jeg kan jo så høre, at

der denne gang er en endnu større positiv opbakning til forslaget end sidste gang, hvor der også var mange positive ord.

Det er faktisk sådan, hvis man skal skære det helt ind til benet, at det store Socialdemokrati siger nej, og det gør vistnok endda alle, og De Radikale siger også nej. Det er de to regeringspartier, og det er vist også de eneste to partier, der siger klart nej. Resten af partierne er i den situation, at der er nogle, der siger helt klart ja, og så er der nogle, hvor man er frit stillet.

De Konservative er altså langt overvejende positive, i SF er man frit stillet, Dansk Folkeparti er hundrede procent positivt indstillet, i CD er der nu også et flertal, der er positivt indstillet, Enhedslisten er positiv og Kristeligt Folkeparti – i øvrigt en meget flot tale fra Kristeligt Folkeparti, synes jeg – er også meget positivt indstillet over for det her.

Jeg kan så se, at hvis man fremsætter beslutningsforslaget et par gange, er der altså mulighed for, at det kan komme videre. Nu ser vi frem til en meget grundig debat i udvalget, så vi får det her gjort så godt som muligt.

Jeg lyttede meget til hr. Holger Gravensen, Socialdemokratiets ordfører, som sagde, at vi har et udestående problem, og det er rigtigt. Det er nemlig rigtigt: Hvad gør man i den situation, hvis en person har skrevet organdonortestamente og der så er to pårørende, der ikke vil respektere det? Det er så vores retspolitikere, der skal tage over og prøve at løse det meget, meget svære problem, om der skal være sanktioner eller ikke være sanktioner.

Dog vil jeg sige: Det er ikke ofte, man vil stå over for det, for dér er jeg meget enig med Kristeligt Folkeparti og andre ordførere, der har sagt, at for mange vil det her være en lettelse. Det vil være en lettelse, fordi i det øjeblik den hjernedøde tidligere har givet udtryk for, at vedkommende vil være organdonor, er der mange pårørende, der vil sige: Så er vi fri for at tage stilling til det. Vi respekterer overalt det, som den nu afdøde tidligere har tilkendegivet. Så jeg er helt sikker på, at der er mange pårørende, der vil være lettede over det.

Jeg er også enig med Kristeligt Folkeparti i, at det kan være en traumatisk situation. Står man i den situation, at man pludselig får at vide, at en kær pårørende er hjernedød, så tror jeg, der i dag er mange, der for en sikkerheds skyld hellere vil sige nej til organdonation. Man tænker heller ikke helt klart, så senere kan man måske sige, at man burde have sagt ja.

Det her forslag har altså mange, mange fordele i og med, at det bliver lettere for de pårørende. Der bliver måske også flere organdonorer, og yderligere tror jeg også, at der er flere, der vil tilmelde sig organdonorregistret. For hvorfor skal man i dag tilmelde sig et organdonorregister, hvorfor skal man skrive under på et organdonortestamente, når man ved, at det ikke er retsgyldigt? De pårørende kan jo omgøre det.

Tænk engang, hvis man havde en situation inden for almindelig arvelovgivning, der gik ud på, at nu havde man testamenteret 40.000 kr. til person A, 80.000 kr. til person B og 100.000 kr. til person C og de så bagefter blev enige om, at sådan skulle det altså ikke være, eller de blev uenige. Det er jo altså underligt, at pengene er mere vigtige end organerne, når man siger, hvad der skal respekteres.

Jeg vil endnu en gang sige tak for de mange positive tilkendegivelser, og samtidig vil jeg gerne give udtryk for, at vi skal have en meget grundig debat i Folketingets Sundhedsudvalg om, hvordan det her nu skal udformes bedst muligt. Så må vi også tale med de forskellige politikere, der har stor forstand på retspolitik, om, hvordan vi gør i den situation, hvor der er uenighed i den sidste fase. Men tak for alle bemærkninger!

De ting, jeg har sagt her, gælder i øvrigt også af tidsmæssige årsager næste forslag.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Jeg håber, det måske er et tidligt tidspunkt, hr. Jørgen Winther opregner, at der nu er et flertal for forslaget her. Det kan jo være rigtigt, at hvis tingene bliver fremsat et tilstrækkeligt antal gange, så går de igennem, men det kan jo ikke være et grundlag som sådan.

Der er intet, intet nyt i den sag her siden sidst, vi diskuterede den, men der fremkommer usaglige argumenter om sagen, bl.a. fra Dansk Folkeparti. Jeg vil godt have lov til at læse lidt af det svar, der kom fra ministeriet, efter at man havde indhentet oplysninger på de enkelte hospitaler:

»Den neurokirurgiske afdeling har oplyst, at der for årene 1996, 1997 og 1998 ikke i de tilfælde, hvor pårørende har afslået organdonation, har været donortilsagn fra den afdøde i form af tilmelding til donorregistret eller tilsvarende tilkendegivelser.«

Hvor er argumentet så for hele det forslag her? Det ændrer jo ikke en disse ved problemstillingen. Det ændrer ikke noget ved, at vi skal skaffe flere donorer. Det er slet ikke det, det drejer sig om.

Jeg er nødt til at spørge endnu en gang såvel hr. Jørgen Winther som de andre ordførere, som er kommet med positive tilkendegivelser om forslaget: Jeg synes, det er for billigt og let at henvise til, at det må retspolitikere finde ud af. Det er en konkret situation, vi står i, hvis det her bliver vedtaget, med dybt sørgende pårørende. Hvad skal man gøre? Uanset at man nok så meget henviser til, at nu er loven vedtaget, og at afdøde har skrevet under: Hvad skal man gøre i den konkrete situation? Må jeg få nogle bud på det?

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Det er til hr. Holger Graversen: Det er jo sådan, at det er kun omkring 3-3½ pct. af befolkningen, der har skrevet under på et organdonortestamente, og da man ikke engang har 100 transplantationer, altså organdonationer, om året – det er endda langt lavere, men jeg kan ikke huske det nøjagtige tal – så er det helt klart, at det er en meget sjælden forekomst, at man er ude for skulle at udtage et organ fra en person, der forinden har skrevet under.

I og med, at vi får det her forslag, tror jeg på, at der er flere, der vil skrive under, men danskerne er jo et lidt mærkeligt folkefærd, for hvis man spørger om, hvem der har lyst til at få et nyt organ, hvis det er livsreddende, når man har en alvorlig sygdom, så er der jo mange, mange, mange, der vil sige ja til det, men der er jo ikke ret mange, der har taget stilling til det. Det kan så også være en årsag til, at den her debat kan være medvirkende til, at endnu flere tager stilling, for det er jo det at tage stilling hjemme i familierne, der er det allerallervigtigste.

Så vil jeg sige, at i dag er det sådan, at hvis der ikke foreligger noget helt klart tilsagn fra vedkommende, så bliver de pårørende spurgt, og sagen er jo, at hvis der er fire pårørende og bare én af de pårørende siger nej, så er almindelig praksis, at man så følger den pårørende, der siger nej. Der er sådan set en form for vetoret i dag.

Jeg synes, vi har haft en god debat, og nu ser jeg frem til den videre udvalgsbehandling.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Vi har nogle patientsammenslutninger i Danmark, som enhver ved, også hr. Jørgen Winther. Vi har bl.a. en stor nyreforening. Jeg vil anbefale hr. Jørgen Winther at spørge Nyreforeningen, hvordan dens holdning er til det her. Den tror nemlig ikke på, at det vil give flere donorer, flere tilmeldte. Den tror tværtimod, at det vil øge frykten for, at der kan ske sådan nogle uværdige ting, som har været omtalt her.

Vi har et paradoks i det problem her med antallet af de bedst egnede donorer, nemlig dem, der er trafikdræbte, typisk unge mænd desværre, som er hjernedøde. Vi har det paradoks, at vi på den ene side jo gør, hvad vi kan gennem forebyggende arbejde for at forhindre, at der sker trafikulykker, og derfor håber jeg jo egentlig, at antallet af den slags donorer også vil falde fremover, men på den anden side står vi så og mangler donorer. Det er et paradoks, som vi andre her ikke kan løse uden videre.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Sundhedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 49:

Forslag til folketingsbeslutning om en særlig indsats for at skaffe flere organdonorer.

Af Tom Behnke (FRI) m.fl.

(Fremsat 24/11 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Sundhedsministeren (Carsten Koch):

Frihed 2000 har fremsat et beslutningsforslag om, at Folketinget pålægger regeringen at fremsætte et lovforslag, der skal sikre et mere intensivt arbejde for at skaffe flere organdonorer i Danmark og herunder sikre, at tilsagn om donation af organer bliver juridisk bindende, således at pårørende ikke kan omstøde den enkelte borgers beslutning – sådan som vi lige har diskuteret det – at en borger, der bliver myndig, stilles over for et valg om at blive organdonor, at borgere over myndighedsalderen stilles over for et valg om at blive organdonorer, at der skabes en debat om organdonation, og at der gives mere information herom til borgerne.

Det emne, som Frihed 2000 har taget op, ligger også mig meget på sinde. Det er vigtigt at få så mange som muligt til at tage stilling til organdonation, og vi kan ikke opfordre befolkningen nok til at tage spørgsmålet op.

For så vidt angår forslaget om at ophæve pårørendes adgang til at modsætte sig organdonation, selv om afdøde har ønsket at være donor, vil jeg henvisse til behandlingen af det beslutningsforslag, som vi lige netop har været igennem.

Jeg vil dog godt henlede forslagsstillernes og Tingets opmærksomhed på, at den nugældende lov som tidligere nævnt ikke giver de pårørende vetoret, men at det i bemærkningerne til det oprindelige lovforslag forudsattes, at man fortsætter en praksis, som man også følger i de fleste andre lande uanset lovgivningen.

Jeg er enig i, at det er uhyre vigtigt at få så mange som muligt til at tage stilling til organdonation. I den forbindelse har det fra tid til anden været diskuteret, hvordan det kan gøres lettere for den enkelte at finde information om donation samt at give sin beslutning for eller imod donation til kende.

Der har i en årrække været udsendt informationsmateriale til befolkningen med opfordring til den enkelte om sammen med sin familie at tage stilling til spørgsmålet om organdonation. Informationen er sket i form af opstilling af donorfoldere hos praktiserende læger, på apoteker, på biblioteker m.v. Der er på tv udsendt obs-spots, og der er på tekst-tv information om donorfolderne.

Der har været rettet særlig opmærksomhed mod unge i form af gocard-postkort opstillet på cafeer og annoncer i Filmguide. Endvidere er